

AH 2864
2022Z07669

Antwoord van minister Schouten (Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen) (ontvangen 24 mei 2022)

1. Kent u het rapport ‘Zelfstandigen over de drempel’ van de Nationale Ombudsman? 1)

Antwoord 1.

Ja, het rapport ‘Zelfstandigen over de drempel’ is bekend.

2. Erkent het kabinet de conclusie van de Nationale Ombudsman dat nog lang niet alle gemeenten voldoen aan het minimumniveau van schuldhulpverlening aan zelfstandigen, ondanks eerder gedane aanbevelingen? Welk rol en mogelijkheden ziet het kabinet voor zichzelf om ervoor te zorgen dat alle gemeenten in ieder geval voldoen aan de wettelijke eisen omtrent schuldhulpverlening aan zelfstandigen?

Antwoord 2.

Ik onderschrijf de conclusie van de Nationale Ombudsman dat de toegang tot schuldhulpverlening aan zelfstandig ondernemers niet in alle gemeenten goed geregeld is. De gemeentelijke verschillen in toegang tot schuldhulpverlening voor ondernemers zijn groot. Verschillen zijn overigens niet per definitie ongunstig voor inwoners. Gemeentelijke ondersteuning op maat waarbij de inwoner centraal staat, kunnen de verschillen verklaren. Een belangrijke meerwaarde van een lokale of regionale aanpak is de mogelijkheid om in te spelen op het ondernemersklimaat, lokale initiatieven en het bieden van maatwerk. Hiermee krijgt een ondernemer een passende aanpak en (schuld)regeling, afgestemd op zijn situatie en mogelijkheden. Ondanks deze lokale verschillen hecht ik eraan dat iedere zelfstandig ondernemer die dat nodig heeft, goede schuldhulpverlening ontvangt. Daar hebben zij recht op en zet ik mij met partijen als de VNG en de NVVK voor in, onder andere door (ervaren) belemmeringen in de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening weg te nemen en gemeenten op verschillende manieren te faciliteren om de uitvoering te verbeteren. SZW is stelselverantwoordelijk voor de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) en daarmee ook voor een goede inrichting van schuldhulpverlening aan ondernemers die een zogenaamd ‘natuurlijk persoon’ zijn.¹

¹ Hieronder wordt een persoon verstaan die bijvoorbeeld ook eigenaar is van een eenmanszaak, of met een andere vennoot eigenaar is van een vennootschap onder firma of iemand die ook beherend vennoot is in een commanditaire vennootschap.

We kijken als Rijksoverheid voortdurend wat nodig is om het stelsel te verbeteren. Zo bleek dat de Wgs onvoldoende duidelijk maakte dat gemeenten ook aan zelfstandig ondernemers goede hulpverlening moeten bieden. Daarom hebben we de wet aangepast. Met de wijziging van de Wgs die op 1 januari 2021 inwerking is getreden, is deze taak van gemeenten verduidelijkt.

Daarnaast faciliteren wij gemeenten om de uitvoering van schuldhulpverlening, ook aan zelfstandig ondernemers, verder te verbeteren. Om gemeenten verder te ondersteunen bij deze taak subsidieerden mijn voorgangers diverse projecten, zoals het project van VNG Realisatie dat gemeenten ondersteunt op het gebied van communicatie, informatievoorziening en bewustwording. Ook het programma 'Schouders Eronder' ontving subsidie voor de ontwikkeling van een werkwijzer die gemeenten handvatten biedt voor goede dienstverlening aan ondernemers met schulden. Zowel gemeenten die nog geen schuldhulp aan zelfstandig ondernemers verlenen, als gemeenten die hun dienstverlening aan deze groep willen verbeteren zijn met deze werkwijzer geholpen.

De Kamer van Koophandel (KvK) werkt in samenspraak met MKB-NL, VNO/NCW, EZK en SZW aan een verbetering van de informatievoorziening voor ondernemers met schulden. Onderdeel hiervan is een stappenplan voor ondernemers met schulden dat in april jl. is gepubliceerd. Via dit stappenplan kan de ondernemer beoordelen hoe de onderneming er financieel voor staat en wordt de ondernemer ook gewezen op de juiste hulp en organisaties passend bij diens individuele schuldensituatie. KvK verwijst vanuit het programma 'Zwaar Weer'² naar het stappenplan.

Ik blijf met gemeenten en partijen in gesprek over verbeteringen om een laagdrempelige toegang tot de schuldhulpverlening voor iedereen, waaronder zelfstandigen te realiseren.

3. Bent u bereid de aanbevelingen van de Nationale Ombudsman waar de landelijke overheid een rol heeft te omarmen? Hoe kan worden geborgd dat de gedane aanbevelingen ook door gemeenten worden opgevolgd?

4. Bent u het met de Nationale Ombudsman eens dat de landelijke overheid aan zet is nu gemeenten er volgens de Nationale Ombudsman niet in geslaagd zijn om een gemeenschappelijke ondergrens te waarborgen? Kunt u dit toelichten?

Antwoord 3 en 4.

De Nationale Ombudsman geeft in zijn rapport aan dat 'daar waar gemeenten er niet in slagen een gemeenschappelijke ondergrens te waarborgen', de

² In het kader van het Programma Zwaar biedt de KVK ondernemers informatie, doorverwijzing en advies aan ondernemers in zwaar weer. Ook wordt ondernemers via routewijzers en stappenplannen inzicht op maat geboden hoe hun bedrijf ervoor staat en welke hulp en oplossingsrichtingen beschikbaar zijn bij financiële problematiek en schulden.

landelijke overheid aan zet is en ‘Gemeenten moeten zorgen dat de schuldhulpverlening voor zelfstandigen voldoet aan minimale eisen. De ombudsman verwacht dat de minister van SZW de gemeenten erop aanspreekt als ze daar niet aan voldoen’.

Ik begrijp de oproep van de Nationale Ombudsman, maar ik wil ook rekening houden met de verhouding tussen de Rijksoverheid en gemeenten. Gemeenten zijn zelf verantwoordelijke voor de inrichting van de schuldhulpverlening aan zelfstandig ondernemers. De Rijksoverheid is weliswaar stelselverantwoordelijk en biedt de kaders, maar op grond van het duale stelsel controleert de gemeenteraad het college op de uitvoering van de gemeentelijke taak om zelfstandig ondernemers goede schuldhulp te bieden. Dit neemt niet weg dat ik mij verantwoordelijk voel om een bijdrage te leveren aan de verbetering van de kwaliteit van schuldhulpverlening aan zelfstandig ondernemers en, zoals ik ook hierboven heb aangegeven, met VNG, gemeenten en andere partijen hierover het gesprek aanga. In mijn reactie op het rapport van de Nationale Ombudsman dat ik voor het zomerreces aan de Kamer zal doen toekomen, zal ik hier nader op ingaan.

5. Hoe helpt de overheid lokale gemeenten om voldoende voorbereid te zijn op de mogelijke (grote) toestroom van burgers en ondernemers in financiële problemen als gevolg van de corona-periode? Is volgens het kabinet alles nu voldoende op orde om een mogelijke toestroom succesvol op te volgen?

Antwoord 5.

Om meer inzicht in de schuldbestand van bedrijven en ondernemers te krijgen heeft het kabinet in samenwerking met DNB de coronaschuldenproblematiek onderzocht.³ Uit de beschikbare data en signalen volgt een gemêleerd beeld over de huidige en de verwachte toekomstige omvang van de problematiek. Enerzijds is er op macroniveau, zoals de instroom in schuldhulpverlening en het aantal faillissementen, (nog) geen aanleiding tot zorg. Anderzijds zijn er op basis van een studie van DNB⁴ en opgehaalde signalen bij betrokken partijen aanwijzingen dat een substantieel aantal bedrijven in de zwaarst getroffen sectoren kampt met liquiditeits- en solvabiliteitsproblemen. Dit jaar verwachten we een toename in het aantal faillissementen en bedrijfsbeëindigingen. De omvang daarvan is echter lastig in te schatten.

Vanwege deze onzekerheid over de omvang van de instroom is het van belang dat gemeenten hun hulpverlening op orde hebben, en werk maken van de aanbevelingen van de Nationale Ombudsman. Gemeenten hebben in verband met corona tijdelijk extra middelen gekregen om invulling te geven aan hun schuldenbeleid dat zich richt op groepen van wie we verwachten dat ze zich

³ Kamerstuk 35 420, nr. 485

⁴ DNB (2022), *De invloed van het corona steun- en herstellepakket op het Nederlandse bedrijfsleven*

vaker voor schuldhulpverlening zullen melden. Voor 2022 gaat het hierbij om 30 miljoen euro.

Om meer inzicht in de schuldenproblematiek bij ondernemers te krijgen gaat het kabinet extra inzetten op het beter integraal monitoren van de schuldenproblematiek. Hiertoe onderzoekt het kabinet of het mogelijk is om betere data te verkrijgen over de schuldenproblematiek. Daarnaast zal het kabinet de absorptiecapaciteit van onder andere gemeenten in kaart brengen om te onderzoeken of gemeenten zijn toegerust op een piek in de toestroom van ondernemers met schulden.

Tot slot wil ik hier de aanjager 'problematische schuldenaanpak' noemen die het kabinet aanstelt om regie op de omgang met de schuldenproblematiek van ondernemers te kunnen voeren. De aanjager zal worden gevraagd om het rapport van de Nationale Ombudsman bij zijn taakopdracht te betrekken.

6. Wat vindt het kabinet van de resultaten van het Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG-)project 'geldzaken en ondernemers; ondersteuning gemeentelijke aanpak' en is het kabinet bereid om met de VNG te kijken hoe de aanbevelingen van de Nationale Ombudsman verwerkt worden in het ondersteuningsaanbod van de VNG en wat er verder nodig is voor verdere lokale implementatie?

Antwoord 6.

SZW heeft het project gesubsidieerd en zal met interesse de eindverantwoording bekijken om te zien welke resultaten de VNG heeft geboekt.

Ik ga op korte termijn met VNG in gesprek om te bezien hoe de aanbevelingen van de Nationale Ombudsman verwerkt kunnen worden in het ondersteuningsaanbod van de VNG en wat nodig is voor verdere lokale implementatie daarvan.

1) De Nationale Ombudsman, 14 april 2022, 'Zelfstandigen over de drempel. Grote verschillen tussen gemeenten bij schuldhulp ondernemers', (<https://www.nationaleombudsman.nl/professionals/nieuws/2022/grote-verschillen-tussengemeenten-bij-schuldhulp-ondernemers>).